

Hoitotahto

Tietoa potilaalle ja läheisille

Tämä esite kertoo siitä, mikä on hoitotahto ja mitä sen tekeminen tarkoittaa. Esite kannustaa sinua kysymään lisätietoa kaikista niistä asioista, jotka askarruttavat mieltäsi.

Lisätietoa:

www.terveyskyla.fi/palliatiivinentalo

Mikä on hoitotahto?

Hoitotahdolla tarkoitetaan ihmisen oman tahdon ilmaisua hänen tulevasta hoidostaan sellaisen tilanteen varalta, ettei hän itse olisi kykenevä päätöksen tekoon tai pystyisi kertomaan omista toiveistaan tai tahdostaan hoitoonsa liittyvissä asioissa. Tällainen tilanne voisi olla seurausta esimerkiksi vakavan sairauden, onnettomuuden, vanhuudenheikkouden tai muun vastaavan syyn vuoksi. Hoitotahdossa annettu tahdonilmaisu on yleensä suostumus tulevaisuudessa annettavaan hoitoon tai kieltäytyminen siitä.

Hoitotahdon ilmaisun katsotaan olevan vakaa, jos ihminen ilmaisee sen toistuvasti, pitkän harkinnan jälkeen tai kirjallisesti. Hoitotahto on juridisesti sitova dokumentti ja se voidaan sivuuttaa ainoastaan, jos lääkäriillä on vahvat perusteet olettaa, että tahdonilmaisu ei ole pätevä tai vakaa.

Henkilö, joka on kelpoinen ilmaisemaan hoitotahdon, voi peruuttaa sen suullisesti, kirjallisesti, hävittämällä asiakirjan kopioineen tai antamalla uudensisältöisen tahdonilmaisun hoidostaan. Viimeksi esitetty tahdonilmaisu kumoaa aikaisemmat suulliset tai kirjalliset hoitotahdot.

Hoitotahdolla ihminen varmistaa, että hänen toiveensa otetaan hoidossa huomioon silloin, kun hän ei itse pysty niitä ilmaisemaan.

Miksi hoitotahtoa tarvitaan?

Hoitotahto kertoo ihmisen omat toiveet hoidostaan häntä hoitaville henkilöille. Hoitotahto auttaa lääkäriä tekemään hoidon linjauksia ja hoitopäätöksiä yksilön toiveita kunnioittaen silloin, kun ihmisen vointi huononee tai muuttuu äkillisesti. Samalla hoitotahto auttaa välttämään ei-toivottuja, oman tahdon vastaisia toimenpiteitä esimerkiksi saattohoitovaiheessa.

Hoitotahto vähentää myös läheisten epätietoisuutta ja ahdistusta hoitoratkaisuissa ja auttaa kunnioittamaan ihmisen omia toiveita hänen hoitonsa suhteen.

Miten hoitotahto tehdään?

Yleisin tapa on tehdä hoitotahto kirjallisesti, jolloin siinä on tekijän omakätinen allekirjoitus ja päiväys. Hoitotahto on voimassa ilman todistajiakin, mutta kahden, perheeseen tai lähisukuun kuulumattoman todistajan käyttäminen lisää hoitotahdon juridista luotettavuutta. Kirjallinen hoitotahto voidaan tallentaa sairauskertomuksen liitteeksi esimerkiksi lääkärissä käynnin yhteydessä tai se kulkee henkilön mukana. Jälkimmäisessä tapauksessa sairauskertomuksessa tulee silti olla merkintä hoitotahdon olemassaolosta.

Lain mukaan henkilö voi ilmaista hoitotahtonsa myös suullisesti. Tällöin se on syytä kirjata sairauskertomukseen ja jos mahdollista, pyytää siihen allekirjoitus tai muulla tavalla todentaa sen oikeellisuus.

Tieto potilaan hoitotahdon olemassaolosta merkitään sairauskertomuksen kriittisiin tietoihin. Tämä auttaa varmistamaan, että hoitotahto otetaan huomioon aina, kun ihminen on tekemisissä terveydenhuollon kanssa.

Hoitotahdon voi tallentaa Kansalliseen terveysarkistoon eli Kantaan, missä jokainen voi itse ylläpitää oman hoitotahtonsa ajanmukaisuutta. Lisäksi terveydenhuollossa annetuista ja säilytetyistä hoitotahdoista menee tieto Kantaan.

Hoitotahdosta, sen olemassaolosta ja sisällöstä olisi hyvä keskustella perheen ja läheisten kanssa.

Hoitotahdon sisältö

Hoitotahdon sisältö on jokaisen vapaasti valittavissa. Hoitotahdon voi laatia jokainen tyylillään tai sen tekemiseen voi käyttää valmiita hoitotahto-lomakkeita. Hoitotahto voidaan kirjata henkilön sairauskertomukseen yhdessä lääkärin kanssa. Mikäli hoitotahdon laatija on epävarma, millaisia asioita hoitotahtoon voi kirjata, neuvoa voi kysyä terveydenhuollon ammattihenkilöltä. Oman hoitotahtonsa voi milloin tahansa peruuttaa tai sen sisältöä muuttaa.

Hoitotahto on voimassa vain silloin, kun potilas ei itse pysty tekemään omaa hoitoaan koskevia päätöksiä. Hoitotahto on tarkoitettu hoito-ohjeeksi pitkäaikaisissa sairauksissa, joissa paranemisen toivo on mennyt.

Hoitotahdossa ilmaistu kieltäytyminen aktiivisesta hoidosta on lääkäriä ja muuta terveydenhuollon ammattihenkilöä sitova sekä läheisiä ohjaava, ellei ole perusteltua syytä epäillä, että potilaan tahto olisi hoitotahdon laatimisen jälkeen muuttunut.

Hoitotahto pähkinänkuoressa:

- Hoitotahto on ihmisen oman tahdon ilmaisu hänen tulevasta hoidostaan, jos hän ei itse kykene päätöksen tekemiseen vakavan sairauden, onnettomuuden, vanhuuden heikkouden tai muun vastaavan syyn vuoksi.
- Hoitotahdon voi tehdä kirjallisesti tai suullisesti.
- Hoitotahto vähentää läheisten epätietoisuutta ja ahdistusta hoitotilanteissa ja auttaa kunnioittamaan sairaan ihmisen toiveita hoidostaan.
- Hoitotahto auttaa lääkäreitä tekemään hoidon linjauksia ja hoitopäätöksiä yksilön toiveita kunnioittaen.
- Hoitotahtoa voidaan muuttaa tai se voidaan perua milloin tahansa, jos ihminen niin haluaa.
- Hoitotahtomalleja, esim.
Omakanta, Kanta.fi
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos:
Hoitotahto
Muistiliitto: Hoitotahto

Tärkeitä puhelinnumeroita:

Alkuperäinen lähde: Siun soten palliatiivinen keskus.
Kannen kuva: pixabay.com

Lähteet:

Paneeli. Konsensuslausuma. 2014. Vanhuskuolema. Duodecim. 2014;130(5):523–31

Mäki-Petäjä-Leinonen, Anna. 1.4.2010. Toimintakyvyttömyyden ennakointi. Geriatria. Duodecim.

Oppaan ovat muokanneet Emma Honkanen, Anne Mikkonen ja Henni Seilonen 3.4.2021.